

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2005-711-0004
Dok.: PFN40020

Besvarelse af spørgsmål nr. 4 af 28. februar 2005 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af konkursloven og konkursskatteloven (Revision af reglerne om gældssanering) (L 10)

Spørgsmål nr. 4:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 20. december 2004 fra Hans Engberg, jf. REU L 128 - bilag 6 (2004-05, 1. samling). Henvendelsen er gennemdt på L 10 – bilag 2.”

Svar:

I henvendelsen til Folketingets Retsudvalg rejser Hans Engberg forskellige spørgsmål i relation til lovforslaget om revision af konkurslovens regler om gældssanering, jf. nedenfor.

Ad henvendelsens punkt 1 (”Nægtelsesgrunde generelt”)

Hans Engberg anfører, at forslaget til konkurslovens § 197, der nærmere beskriver betingelserne for at nægte gældssanering, ikke vil medvirke til en præcisering af den nugældende retstilstand, bl.a. fordi der fortsat skal foretages en række skønsmæssige vurderinger, herunder f.eks. om betydningen af gældens alder. Det anføres endvidere, at udtrykkelig angivelse af nægtelsesgrunde i loven vil kunne øge risikoen for, at antallet af gældssaneringskendelser bliver reduceret i forhold til i dag.

Som nævnt i pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er formålet med den foreslåede ændring af konkurslovens § 197 (lovforslagets § 1, nr. 3), hvorefter betingelserne for at få gældssanering kommer til at fremgå direkte af konkursloven, at medvirke til at skabe en mere ensartet og forudsigelig retsstilling både for skyldneren og for kreditorerne med hensyn til en skyldners muligheder for at kunne få gældssanering. Det foreslås således, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af konkursloven, at en skyldner, der er kvalificeret insolvent (”håbløst forgældet”) som udgangspunkt kan få gældssanering, medmindre visse nærmere angivne omstændigheder taler imod, f.eks. at skyldnerens økonomiske forhold er uafklarede, at skyldneren har handlet uforvarligt i økonomiske anliggender, eller at en ikke uvæsentlig del af gælden er pådraget ved

strafbare eller erstatningspådragende forhold, jf. forslaget til konkurslovens § 197, stk. 2. Dette svarer til, hvad der gælder i dag på gældssaneringsområdet, således som gældende ret er kommet til udtryk i de overordnede domstoles praksis. Det er således ikke hensigten, at den foreslåede ændring af konkurslovens § 197 generelt skal udvide eller indskrænke det område, inden for hvilket der efter gældende ret gives gældssanering.

Som anført i lovforslagets bemærkninger, vil det efter Justitsministeriets opfattelse ikke være muligt at udforme praktisk anvendelige regler, der udelukker, at skifteretten skal foretage en konkret vurdering af den enkelte gældssanerings sag. En sådan retstilstand vil efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke være hensigtsmæssig, idet den endelige afgørelse af, om skyldneren opfylder betingelserne for at få gældssanering bør bero på en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder. Justitsministeriet finder således, at lovforslaget vil medvirke til at skabe en mere ensartet og forudsigelig retstilstand på gældssaneringsområdet, samtidig med at der fortsat kan udøves det fornødne konkrete skøn vedrørende den enkelte skyldners forhold.

Efter forslaget til konkurslovens § 197, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 3), skal der ved afgørelsen af, om der er forhold, der taler imod gældssanering, ligesom efter gældende ret lægges vægt på gældens alder. Bestemmelsen er udtryk for et princip om, at jo yngre gælden er, desto mere tungtvejende for afgørelsen om gældssanering bliver omstændighederne ved gældens pådragelse. Der bør efter Justitsministeriets opfattelse ikke fastsættes en absolut grænse for, hvornår en gældspost har nået en alder, hvor betydningen af de forhold vedrørende gældsstiftelsen, der er nævnt i forslaget til konkurslovens § 197, stk. 2, er aftaget i en sådan grad, at gældssanering ikke længere er udelukket. Gældens alder må som hidtil vurderes i sammenhæng med omstændighederne ved gældens pådragelse, herunder grovheden af det forhold, der udelukker gældssanering. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3.

Der henvises i øvrigt til den kommenterede høringsoversigt vedrørende lovforslaget afsnit I, pkt. 2.

Ad henvendelsens punkt 2 ("Arbejdsløse mv.")

Hans Engberg peger endvidere på spørgsmålet om gældssanering for skyldnere, der er arbejdsløse, under uddannelse eller har deltidsarbejde.

Som nævnt ovenfor ad henvendelsens punkt 1, foreslås det i lovforslaget, at skyldneren som hovedregel skal meddeles gældssanering, hvis skyldneren er håbløst forgældet, og en gældssanering vil medføre en varig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold, medmindre visse nærmere angivne forhold taler imod det, jf. forslaget til konkurslovens § 197 (lovforslagets § 1, nr.

3). Det foreslås bl.a., at kendelse om gældssanering i almindelighed ikke kan afsiges, hvis skyldnerens økonomiske forhold er uafklarede.

Som anført i bemærkningerne til forslaget til konkurslovens § 197, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, skal vurderingen af, om skyldnerens økonomiske forhold er afklarede, foretages i overensstemmelse med den nugældende retspraksis. Det indebærer bl.a., at en skyldners økonomiske forhold ligesom efter gældende ret i almindelighed må anses for uafklarede, hvis skyldneren er arbejdsløs eller under uddannelse.

Den endelige afgørelse af, om skyldneren opfylder betingelserne for at få gældssanering, beror både efter gældende ret og efter lovforslaget på en konkret vurdering af den enkelte sags samlede omstændigheder, jf. herved også udtrykkeligt ”i almindelighed” i forslaget til konkurslovens § 197, stk. 2.

Har skyldneren i en længere periode f.eks. været arbejdsløs, vil den pågældendes økonomiske forhold efter omstændighederne kunne anses for at være afklarede, uanset at skyldneren modtager arbejdsløshedsunderstøttelse eller kontanthjælp. Har en skyldner (eller dennes ægtefælle) eksempelvis gennem længere tid reelt ikke været tilknyttet arbejdsmarkedet, og er den pågældende uden nogen relevant uddannelse, er det i retspraksis antaget, at der vil kunne være tilstrækkelig klarhed med hensyn til skyldnerens (eller ægtefællens) fremtidige beskæftigelsessituation og indtægtsforhold, så den pågældende kan få gældssanering, jf. herved Østre Landsrets kendelse af 18. maj 1998, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, side 1245.

Har skyldneren en tidsbegrænset ansættelse, herunder f.eks. ansættelse på åremål, må det ligeledes bero på en konkret vurdering af den pågældendes nuværende og tidligere ansættelsesforhold, økonomiske forhold mv., om hans eller hendes økonomiske forhold må anses for afklarede i en sådan grad, at den pågældende kan få gældssanering. Har en skyldner f.eks. igennem en årrække været ansat i flere på hinanden følgende tidsbegrænsede stillinger af nogenlunde ensartet karakter, vil den pågældendes arbejdsmæssige og økonomiske forhold således efter omstændighederne kunne anses for afklarede.

Ad henvendelsens punkt 3 (”Sammenhængen mellem de ændrede rådighedsbeløb og de udgifter, der særskilt kan trækkes fra”)

I overensstemmelse med Konkursrådets forslag indebærer lovforslaget, at der i en bekendtgørelse udstedt af justitsministeren fastsættes nærmere regler om udarbejdelsen af skyldnerens budget, dvs. opgørelsen af det beløb, som skyldneren typisk vil skulle betale til sine kreditorer som led i gældssaneringen og dermed af det beløb, som skyldneren har at leve for i

afdragsperioden. Forslaget sigter navnlig mod at skabe en mere ensartet praksis for skifteretternes behandling af sager om gældssanering, og det er således ikke hensigten, at præciseringen af reglerne generelt skal medføre en ændring af den levestandard, som en husstand på landsplan gennemsnitligt må antages at have i afdragsperioden, og dermed af det beløb, som skyldneren skal betale sine kreditorer i afdragsperioden, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.3 og forslaget til konkurslovens § 216, stk. 6 (lovforslagets § 1, nr. 11), og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er i den forbindelse enig med Konkursrådet i, at størrelsen af rådighedsbeløbet (dvs. et uspecificeret beløb til dækning af husstandens nødvendige leveomkostninger som f.eks. mad, tøj og fritidsaktiviteter) bør fastsættes på grundlag af en opgørelse over de faktiske udgifter til de enkelte poster, som skal dækkes af rådighedsbeløbet, og at dette bør ske på grundlag af Forbrugerinformationens husholdningsbudgetter. De satser for rådighedsbeløbet, der lægges op til med lovforslaget, ses i den forbindelse ikke at være lavere end de vejledende satser for rådighedsbeløb, der i dag anvendes i Sø- og Handelsretten, som er landets største skifteret.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget og til den kommenterede høringsoversigt afsnit I, pkt. 4.

Ad henvendelsens punkt 4 ("Husstandsprincippet")

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt skyldnerens ægtefælle eller samlever skal bidrage til afviklingen af skyldnerens gæld, skal Justitsministeriet bemærke, at der i dag tages udgangspunkt i husstandens samlede økonomiske formåen, når skyldnerens budget skal fastlægges. Det er således som udgangspunkt husstandens samlede indtægter og udgifter, der skal lægges til grund ved afgørelsen af, hvor stort et beløb der kan tilbydes kreditorerne i forbindelse med en gældssanering.

Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.4.2, er Justitsministeriet enig med Konkursrådet i, at den nuværende retstilstand som udgangspunkt bør opretholdes for ægtefæller og samlevere. Skyldnerens ægtefælle eller samlever må således i almindelighed antages at have haft mulighed for at forøge sin levestandard i kraft af den skete gældsætning. Lovforslaget indebærer endvidere, at skyldnerens ægtefælle eller samlever ikke skal bidrage økonomisk til skyldnerens kreditorer i videre omfang end, hvad der følger af retspraksis i dag, dvs. at skyldnerens indkomst fortsat vil udgøre maksimum for, hvad der skal betales til dennes kreditorer.

Det foreslås samtidig i overensstemmelse med Konkursrådets forslag, at en skyldners *nye* ægtefælle eller samlever ikke skal være med til at betale skyldnerens *gamle* gæld, dvs. gæld, der i al væsentlighed er stiftet inden samlivets etablering. Det foreslås således, at en ægtefælles eller

samlevers indtægt ikke skal medtages i gældssaneringsbudgettet, hvis skyldnerens gæld i det væsentlige er opstået før samlivsforholdets etablering. Herved sikres, at en skyldners ægtefælle eller samlever alene skal bidrage til gældens afvikling, hvis den pågældende har kunnet deltage i den forøgede forbrugsmulighed, gældssætningen har muliggjort eller tilsigtet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 (forslag til konkurslovens § 216, stk. 6), og bemærkningerne hertil samt til den kommenterede høringsoversigt vedrørende lovforslaget afsnit I, pkt. 5.

Ad henvendelsens punkt 5 ("Panterrettigheder")

Med hensyn til det, der er anført af Hans Engberg om en særlig regel om behandling af panterrettigheder i fast ejendom i forbindelse med en gældssanering, henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.